

“Een vrouw zonder man is als een vis zonder fiets...”

Rebellerende vrouwen: nieuwe website over 2e feministische golf in Brabant

Velen zullen zich de ludieke en mediagenieke actie ‘Baas in eigen buik’ nog herinneren waarmee de feministische actiegroep Dolle Mina ruim vijftig jaar geleden Nederland op zijn kop zette. Of de openbare urinoirs die ze met roze linten hadden dichtgebonden. Ook in Brabant voelden vrouwen zich aangesproken en richtten afdelingen van Dolle Mina op, waar talrijke belangrijke initiatieven uit voortvloeiden. Daarmee probeerden zij aandacht te vragen voor de rechten van de vrouw en hun positie te verbeteren. Samen met Brabantse feministen die aan de wieg hebben gestaan van de tweede feministisch golf in Brabant (1970-1990), heeft het BHC de themawebsite ‘Rebellerende vrouwen’ gemaakt.

“Dolle Mina was het eerste initiatief dat de tweede feministische golf landelijke bekendheid gaf. De ludieke acties van deze beweging zorgde voor veel aandacht in de pers”, schrijft Nel Willekens, Dolle Mina van het eerste uur. Deze acties hadden te maken met de onderwerpen die aan de orde werden gesteld. Had de eerste feministische golf geleid tot stemrecht voor vrouwen, recht op betaald werk en onderwijs. Dankzij de feministen van de jaren zestig en zeventig werd abortus gelegaliseerd, kwam de anticonceptiepil in het ziekenfonds en kwam er kinderopvang.

Van Aktie! naar Bewustwording

Na enkele jaren verschoof binnen deze nieuwe feministische beweging het accent van ludieke acties naar de bewustwording van vrouwen. In verschillende Brabantse plaatsen werden vrouwenpraatgroepen georganiseerd. *“Een verademing. Het idee dat je als vrouw over jezelf mocht praten, dat je mocht zeggen wat je mooi vond aan jezelf, en wat lelijk. Dat was helemaal nieuw. En ongehoord”,* schrijft iemand op de site.

Een logisch vervolg hierop was de oprichting van vrouwenhuizen, zoals in Eindhoven in 1975. In datzelfde jaar ontstond ‘Brood en Rozen’ in Den Bosch, waar ze praatgroepen en vormingscursussen opstartten en een vrouwenrefcentrum organiseerden. In Eindhoven ging het ‘Vrouwenkruidd’ van start met cursussen ‘Hoe zeg je wat je denkt’, eerst op stedelijk en later op wijkniveau. In Den Bosch ging dat precies andersom. Daarnaast bleef er echter sprake van activiteiten voor vrouwen in de wijken, zij het dat die nu werden aangeboden door het welzijnswerk, zoals het vrouwenwerk in Den Bosch Oost. *“Deze cursussen waren vooral gericht op bewustwording, vergroting van het zelfvertrouwen en maatschappelijk inzicht: cursussen maatschappelijke en politieke vorming werden opgezet en ook een lees- en schrijfcursus die later overging in een spontaan Open School project. Ook wonnen vanaf 1976 de zogeheten FORT-groepen (Feministische Oefengroepen Radicale Therapie) snel aan populariteit”,* vertelt Anita Koster.

En er gebeurde meer. Vrouwen ontdekten hun lichaam en elkaar. Er ontstonden zelfhulpgroepen op het gebied van gynaecologie, eetverslaving en medicijngebruik, Vrouwen in de overgang (VIDO), DES-dochters en Vrouwen tegen seksueel geweld. In Eindhoven opende een Blijf-van-mijn-lijfhuis. Vrouwen leerden van elkaar te houden, wat soms leidde tot seksuele relaties. Op vrouwenfeesten was het stampvol. Er kwamen vrouwenbands, vrouwenkoren, vrouwensportscholen, vrouwenboekhandels, vrouwenkranten en vrouwendrukkerijen.

Vrouwenradio Den Bosch

“In die tijd, rond 1980, zagen wij het belang in van eigen media om onze boodschap te verkondigen”, vertelt Wilma Geurtjens een van de oprichters van de Vrouwenradio Den Bosch. *“We hadden al de Vrouwenkrant Rosa, een Vrouwendrukkerij ‘De Doordrukster’ en nu dus ook de Vrouwenradio Den Bosch.”* Elke vrijdagochtend zonden ze uit. Op de site kun je verschillende illegale uitzendingen hiervan terugluisteren, waaronder ‘Pottenprogramma’, ‘Pornoshop gekraakt’, ‘Ontruiming van het vrouwenhuis’ en nog meer.

Het nieuwe feminisme

Na de tweede feministische beweging leek het feminisme voltooid, de strijd gestreden. Maar een nieuwe generatie van jonge feministen staat nog altijd op de barricaden, ook in Brabant. Zij voeren onder meer actie voor de rechten van alle vrouwen, of die nu hetero zijn, homo of in een mannenlichaam geboren, en verbinden deze strijd met die tegen racisme en voor een beter klimaatbeleid. Ze kijken naar inclusie en diversiteit en naar een betere verdeling van zorg voor kinderen én ouders.

Rebellerende vrouwen

Het BHIC bedankt in het bijzonder de kerngroep van feministen die een sleutelrol hebben vervuld in de totstandkoming van de website ‘Rebellerende vrouwen’: Joke van der Beek, Anita Koster, Mariet Paes, José van der Wardt en Nel Willekens. Samen met deze vrouwen uit Den Bosch is het BHIC op zoek gegaan naar aanknopingspunten in de rest van Brabant. Dat is zeker niet uitputtend gebeurd en we zijn dan ook erg benieuwd naar alle Brabanders die herinneringen hebben, deelgenomen hebben of bijgedragen hebben aan de vrouwenbeweging. Reageer op de verhalen, vertel over jouw eigen ervaringen en vul de site aan. Je kunt reageren via het forum op de site of (bijv. als je foto’s wilt sturen) en via info@bhic.nl.

Bezoek ‘Rebellerende vrouwen’ via: www.bhic.nl/rebellerende-vrouwen.

’s-Hertogenbosch, 16 januari 2021

Noot van de redactie: Voor meer informatie en beeldmateriaal over ‘Rebellerende vrouwen’ kunt u zich wenden tot Margot America, communicatie BHIC, tel. 06 232 511 85

Fotobijschriften:

- Vrouwenstaking in Den Bosch, 30 maart 1981. De staking was landelijk. Foto Wilma Geurtjens